

**ВЕЋУ ЗА СТУДИЈЕ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТУ
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

ПРИЈАВА ТЕМЕ ЗА ИЗРАДУ МАСТЕР РАДА

Обраћам се Већу за студије при Универзитету Универзитета у Београду са молбом да ми се, као студенту академских мастер студија:

СТУДИЈЕ МИГРАЦИЈА

одобри израда мастер рада.

Наслов тезе:

**УЛОГА САВРЕМЕНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У СПРЕЧАВАЊУ НЕЛЕГАЛНИХ
ПРЕЛАЗАКА ДРЖАВНЕ ГРАНИЦЕ ВАН ГРАНИЧНИХ ПРЕЛАЗА:
КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА ИСКУСТВА СЈЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ
ДРЖАВА, ИЗРАЕЛА И ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ**

Научни циљ предложеног рада:

Циљ предложеног завршног рада је да пружи преглед савремених технологија које се користе за контролу нелегалних прелазака граница ван званичних граничних прелаза. Рад ће обухватити анализу примера добре праксе у Сједињеним Америчким Државама, Израелу и Европској унији, као релевантним случајевима развијених система обезбеђења граница. Посебна пажња биће посвећена критичком сагледавању практичне примене ових технологија, са акцентом на етичке изазове и потенцијално угрожавање људских права услед неадекватне употребе. У том контексту, рад ће посебно размотрити ризике повезане са применом вештачке интелигенције у управљању миграционим токовима.

Хипотезе које ће бити испитане у раду:

- 1. Општа хипотеза рада: Савремене технологије значајно повећавају ефикасност контроле и штите безбедност граница и суверенитет земаља, али њихова неадекватна примена може угрозити основна људска права, укључујући и право на*

личну безбедност, заштиту података о личности, а нарочито хумано поступање у складу с опитеприхваћеним међународним конвенцијама

2. Посебне хипотезе:

2.1. Савремене технологије обухватају низ ефикасних решења која су већ у примени у регионима који су најизложенији нелегалним мигрантским токовима и дају мерљиве резултате који се могу поновити и у другим областима које су изложене интензивним миграцијским токовима, али се ти резултати постижу и на штрб хумане безбедности, безбедности података о личности и уз опасност од претеране аутономије, арбитрарности и нетранспарентности у случају доношења одлука искључиво ослањањем на технологију.

2.2. Вештачка интелигенција доноси потпуно нову димензију претњи по хуману безбедност и отуда захтева већи опрез у односу на друге савремене технологије којима, ипак, управља човек.

Предмет рада:

Рад је посвећен анализи савремених технологија које се примењују у спречавању нелегалних прелазака државних граница ван званичних граничних прелаза, уз приказ њихове стварне примене у Сједињеним Америчким Државама, Израелу и на спољним границама Европске уније. Рад ће обухватити преглед технолошких система као што су „паметне“ ограде, сензори, дронови и решења заснована на вештачкој интелигенцији, уз анализу њиховог доприноса ефикаснијем надзору граница, спречавању нелегалних прелазака и одвраћању потенцијалних прекршилаца.

Поред технолошког аспекта, рад ће посебну пажњу посветити етичким изазовима и потенцијалним претњама по основна људска права, право на приватност и личну безбедност, као и потреби за хуманим, транспарентним и неарбитрарним поступањем у складу с међународним конвенцијама. Посебан нагласак биће стављен на ризике који проистичу из примене система вештачке интелигенције, нарочито у случајевима када се одлуке о миграционим токовима препуштају аутоматизованим алгоритмима способним за машинско учење.

Методе рада:

Истраживачки дизајн заснован је на триангулацији више метода. У првом кораку биће примењена аналитичко-дескриптивна метода ради систематизованог приказа кључних технологија надзора, контроле и одвраћања, као и њихове ефикасности у заштити граница. Затим ће свака од одабраних целина (Сједињене Америчке Државе, Израел и спољне границе Европске уније) бити обрађена као засебна студија случаја, што ће омогућити

детаљнији увид у њихова искуства у домену технолошког обезбеђења државних граница. На основу добијених резултата појединачних студија случаја, компаративном методом биће извршено поређење приступа и учинка употребе поменутих технологија. У завршном кораку, нормативно-правном и критичком анализом биће процењено у којој мери је примена савремених технологија усаглашена са етичким стандардима, међународним конвенцијама и домаћим законодавством које штити основна људска права, приватност и правично поступање.

Структура рада:

1. Увод

- У уводном делу биће образложен предмет и методе рада, представљени циљеви рада и хипотезе. Такође, биће јасно изложена структура читавог рада: распоред поглавља је дат у складу с циљевима рада – од представљања самих технологија као основе за дискусију, преко анализе стварне примене у одабраним земљама, етичких и хуманих импликација њихове примене, све до критичког осврта на предности и мане примене савремених технолошких система.

2. Теоријски и појмовни оквир

- У овом поглављу биће постављена концептуална основа за даљу разраду теме кроз дефинисање основних појмова, кратак осврт на нелегалне миграције и безбедносне импликације истих. Такође, у њему ће бити набројане традиционалне методе контроле и сузбијања нелегалних прелазака ван граничних прелаза и њихове мањкавости у односу на примену савремених решења које се ослањају на технолошке инструменте граничне контроле.

3. Савремене технологије у контроли нелегалних прелазака ван граничних прелаза

- Треће поглавље даје детаљнији приказ савремених технологија (и са њима повезаних метода) које се најчешће примењују и које су се најбоље показале у пракси – паметне ограде, сензори, видео надзор, термалне камере, беспилотне летелице, радари и LIDAR системи, алгоритми вештачке интелигенције, предиктивна анализа, улога комплексних података, антитунелске технологије и системи за детекцију возила. Пошто се савремене технологије константно унапређују, рад ће се успутно осврнути и на оне технологије које су тренутно у повоју.

4. Студије случаја

- У четвртом поглављу биће извршена анализа конкретних примера примене наведених технологија на граници САД с Мексиком, на спољним границама Европске уније (укључујући и улогу FRONTEX-а), и на границама Израела

– који ће у раду бити апострофиран као технолошки најнапреднија држава у овој области, с Египтом и Газом (у оној мери коју омогућују јавно доступни подаци).

5. Етичка димензија примене савремених технологија у контроли граница

- Пето поглавље даје детаљан осврт на потребу усаглашавања примене савремених технологија с етичким принципима, заштитом људских права и међународним нормама хуманог поступања, транспарентности и неарбитрарности. У њему ће бити реч о импликацијама примене технологија по хуману безбедност и питању њене усклађености с међународним конвенцијама (уз дефинисање нормативно-правног оквира под који потпада примена савремених технологија у светлу заштите људских права – Универзалне декларације о људским правима, Европске конвенције о људским правима, Конвенције УН о статусу избеглица и Повеље ЕУ о основним правима), као и опасностима од технолошког детерминизма, који подразумева да се судбина миграната ставља у „руке“ вештачке интелигенције. Поглавље се завршава дефинисањем етичких принципа и препорукама за етичку примену савремених технологија. Посебан акценат биће стављен на случајеве увођења вештачке интелигенције у управљање мигрантским токовима.

6. Закључак

- Закључно поглавље рада садржи кратак резиме наведеног материјала и осврт на валидност, тј. (не)потврђеност постављених хипотеза. Такође, у њему ће бити понуђен одговор кандидаткиње на питање ли је могуће применити савремене технологије за контролу нелегалних прелазака граница без угрожавања основних људских права?

7. Литература

- Ајзенхамер В., (2018). „Мигрантска криза као “криза класичне геополитике? Савремене миграције и друштвени развој: интердисциплинарна перспектива“. Институт за социолошка истраживања. Београд.
- Ајзенхамер, В. (2020). „Мигранти на мети - Секуритизујући наратив Доналда Трампа“. У *Миграције као безбедносни изазов за Републику Србију. Миграције као безбедносни изазов за Републику Србију и безбедност Западног Балкана*. Универзитет у Београду, Факултет политичких наука; Forum Ziviler Friedensdienst.
- Alberto Rinaldi and Sue Anne Teo, *The Use of Artificial Intelligence Technologies in Border and Migration Control and the Subtle Erosion of Human Rights*
- Amnesty International. (2024). *Primer: Defending the Rights of Refugees and Migrants in the Digital Age*
- Amnesty International. (2023). *The Digital Border, Migration, Technology and Inequality*.
- Amnesty International. (2019). *Automated Technologies and the Future of Fortress Europe*.

- Bellanova, Rocco ; Duez, Denis, *The Making (Sense) Of EUROSUR: How to Control The Sea Borders?*
- Bigo, D, *Death in the Mediterranean Sea: The Results of the Three Fields of Action of EU Border Controls*
- Broeders, D. (2015). *The New Digital Borders of Europe: EU Databases and the Surveillance of Irregular Migrants*. Springer.
- Bruno Oliveira Martins & Maria Gabrielsen Jumbert, *EU Border technologies and the co-production of security 'problems' and 'solutions'*
- Dijstelbloem, H., Meijer, A., Besters, M. (2011). *Migration and the New Technological Borders of Europe*. Palgrave Macmillan.
- European Commission (2017). *Smart Borders Package*. Brussels.
- *Европска конвенција о људским правима* (1950).
- Frontex (2021). *Risk Analysis for 2021*. Warsaw: Frontex Publications.
- Geneva Centre for Human Rights Advancement and Global Dialogue, *SURVEILLANCE TECHNOLOGIES AND HUMAN RIGHTS, Beyond the Security-Freedom Dilemma*
- Guild, E., Carrera, S. (2016). *EU Borders and Their Controls: Preventing Unwanted Migration*. Routledge.
- Harari, Y., *Nexus, a Brief History of Information Networks from the Stone Age to AI*. Vintage.
- Human Rights Watch (2020). *Automated Injustice: How Automated Decision-Making Threatens Human Rights*.
- IOM (2020). *World Migration Report 2020*. Geneva: International Organization for Migration.
- Jeandesboz, J. (2016). *Smartening Border Security in the European Union: An Associational Inquiry*. Security Dialogue, 47(4).
- *Конвенција УН о статусу избеглица* (1951) и *Протокол из 1967. године*.
- Kristina Korte, "So, if you ask whether fences work: they work"- the role of border fortifications for migration control and access to asylum. *Comparing Hungary and the USA*.
- Lorna McGregor and Petra Molna, *Digital Border Governance: A Human Rights Based Approach*
- Maciej Stepka, *Surveillance and Security in Immigrant Detention Centres in Poland. An Overview of Key Technologies and Practices*
- Noah Hatchwell and Pauline F, *Surveillance Technologies at European Borders*.
- Pavone, V., & Degli Esposti, S. (2012). *Public Assessment of New Surveillance-Oriented Security Technologies: Beyond the Trade-Off Between Privacy and Security*. Public Understanding of Science, 21(5).
- *Повеља основних права Европске уније* (2000).
- UNHCR (2018). *Global Trends: Forced Displacement*. Geneva: United Nations High Commissioner for Refugees.
- *Универзална декларација о људским правима* (1948).

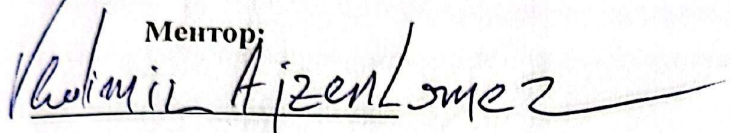
Током израде мастер рада списак литературе ће бити допуњен.

Радна биографија:

Тамара Вељковић Благојевић је рођена 11. децембра 1981. године у Пожаревцу. Године 2004. завршава основне студије Енглеског језика и књижевности на Филолошком факултету у Београду, а две године касније и мастер студије Међународног бизниса и менаџмента на Европском универзитету у Београду. По завршетку основних студија, боравила је месец дана у Лондону као стипендиста Британског савета у оквиру YETI програма за предаваче енглеског језика. Неколико година бавила се преводилачким радом за издавачку кућу „Агора“ из Зрењанина за коју је превела књигу добитнице Нобелове награде за књижевност Дорис Лесинг *Алфред и Емили*, кратку енциклопедију о Џојсу *Џејмс Џојс од А до Ж: основни појмови о животу и раду*, а за издавачку кућу „Вебоок“ из Београда књиге *Атмосферски поремећаји* Ривке Галчен и *Нова земља* Џумпе Лахири. У периоду од 2011. до 2015. радила је као спољни сарадник Балканског фонда за локалне иницијативе (од 2014. године, фондација „Траг“) где је учествовала у превођењу неких од кључних докумената наведеног фонда. У међувремену, радила је и као teacher trainer и PR школе језика Equilibrio из Београда. Од 2010. године води сопствену преводилачку агенцију и сарађује са значајним клијентима попут Banca Intesa AD, NIS AD, ЕБРД, адвокатским канцеларијама Карановић&Николић, Гецић и многим другим. Од 2019. године до данас, ради у области трговине наоружањем и војном опремом, у оквиру које је сарађивала и на (нереализованом) пројекту примене савремених технологија за контролу граница и затворских комплекса у Нигерији, а у оквиру којег је дошла у додир с произвођачима савремених технолошких решења у овој области и упознаје се с примерима добре праксе у другим земљама, али је и задржала интересовање за савремене технологије и њихову етичку примену у одбрамбеној индустрији. У оквиру посла, посебан фокус ставља на пројекте трансфера технологије и изградње производних постројења у области НВО у сарадњи с релевантним актерима у земљи и иностранству. Тренутно похађа интердисциплинарне мастер Студије миграција при Универзитету у Београду. Сфере интересовања су јој међународни односи, дипломатија, психологија с посебним фокусом на мотивацију и патолошка стања, неуронауке, филозофија духа и свести, антрополошко и историјско проучавање ритуалних и обредних пракси у различитим религијским и културним традицијама.

Говори енглески, влашки, румунски и италијански, а служи се и основама шпанског, руског и француског језика.

Ментор:

Проф. др Владимир Ајзенхамер

Кандидат:

Тамара Вељковић Благојевић
Бр. индекса 53/2023

**ВЕЋУ ЗА СТУДИЈЕ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТУ
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Студијски програм:

Студије миграција

Наслов тезе:

Улога савремених технологија у спречавању нелегалних прелазака државне границе ван граничних прелаза: компаративна анализа искуства Сједињених Америчких Држава, Израела и Европске Уније

Кандидат:

Тамара Вељковић Благојевић

Ментор:

Проф. др Владимир Ајзенхамер, Универзитет у Београду – Факултет безбедности

Чланови комисије:

Проф. др Драган Симић, Универзитет у Београду – Факултет политичких наука

Проф. др Петар Станојевић, Универзитет у Београду – Факултет безбедности

Изјава о академској честитости

Тамара Вељковић Благојевић, 53/2023

Својим потписом гарантујем да ћу се у току студија, а нарочито у току израде мастер рада, у потпуности уздржати од плагирања, односно копирања туђих идеја и њиховог презентовања као сопственог, без одговарајућег признавања ауторства.

Разумем да копирање туђих идеја може бити извршено из књига и часописа и података који могу бити представљени у табелама, дијаграмима, дизајну, плановима, фотографијама, филму, музици, формулама, вебсајтовима, компјутерским програмима и на други начин. Јасно ми је да плагијат такође укључује и представљање, употребу и дистрибуирање рада предавача или других студената као сопствених.

Свестан сам да намерним присвајањем идеја других и приказивањем као сопствених чиним повреду Закона о ауторском и сродним правима, као и других закона и одговарајућих аката Универзитета у Београду.

У Београду,

Потпис студента

